

Dr. Tóth Miklós életrajza

Elhangzott a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó szolgálat 2023 szeptember 1-i hittudományi értekezleten Piliscsaba; Béthel Evangélikus Missziói Otthon.

Szeretettel köszöntöm minden jelenlévő testvéremet az Úr Jézus Krisztusban. Szívesen tettem eleget az elnökség felkérésének, jobb híján került rám a sor, de mivel Tóth Miklóst, bő 50 esztendeje ismerem, elvállaltam egy 20 perces megemlékezést a hollandiai magyarság szellemi nagy öregjéről, úgy is mint a Hollandiai Magyar Szövetség elnöke és a Zwollei Magyar Református Egyházközség gondnoka.

Beszámolómat többek között, Tóth Miklósnak a Rotary Club részére készített saját „Élet jelentésére” (Levensbericht), valamint Gerhild menyének egy holland folyóiratnak (Most Magyarul) adott interjújából merítettem.

- I. Életrajzi adatok
- II. Professzionális, kulturális és társadalmi munkássága
- III. Egyházi munkásságai

I. Életrajzi adatok

* Szekszárd, 1925 augusztus 6.-án lekész családban

1943-ban érettségizik szülővárosában, a világháború kitörése egyelőre megakadályozza külföldre utazását.

1943-tól jogot tanul Budapesten, párhuzamosan a Külügyi Intézetnél is hallgató.

1945-ben beiratkozik a jog mellett a Budapesti Református Teológiára,

1948-ban Budapesten jogi doktor oklevelet szerez

1949-ben befejezi teológiai tanulmányait Budapesten,

1949 június 30.-án érkezik Hollandiába teológiai ösztöndíjjal az Amszterdami Szabad Egyetemre, ahol rövid ideig marad

1953-ban átlép a Leideni Tudomány Egyetem jogi karára,

1955 március 31-én holland jogból mesteri oklevelet szerez.

1955-ben megnősül, elveszi Ubbens Magdi művészettörténészt, Isten három fiúgyermekkel áldotta meg házasságukat; Floris, Marcel és Andries.

1958-tól aktív tagja a Johannita Balije Brandenburg, Jeruzsálemi Ispotályos lovagrend magyar tagozatának

(1955 december 4.-én a kommunista vezetés száműzte T.M. esperes édesapját Szekszárdról)

1955-1986 professzionális élete: biztosítótársasági jogász, aligazgató, igazgató, igazgatósági elnök Ned. Lloyd Nieuwe Eerste Nederlandsche, ENNIA, AEGON

1986 nyugdíjba vonulása után, Fidelitas vállalati tanácsadó irodát nyit

1949-2022 egyetemi évei, professzionális munkája mellett, társadalmi, kulturális és egyházi tevékenységben aktív, úgy holland, mint magyar vonalon.

†2022 július 20. hunyt el Hágában.

II. Professzionális, kulturális és társadalmi munkássága

Első munkahelye (1995), Amszterdamban, Ned. Lloyd biztosító társaságnál, - igazgatósági titkár, 1959-ben átlép a hágai Nieuwe Eerste Nederlandsche biztosító társaságba, ahol - igazgatósági titkár, később aligazgató, igazgató, ENNIA kárbiztosítási igazgatósági elnök, külügyi igazgató.

Területe: Belgium, Németország, Svájc, Franciaország, Anglia. Továbbá: USA, Holland Antillák, Szurinám, Brit Nyugat-Indiai Szigetek, Venezuela, Brazília. Ciprus, Libanon, Szaud-Arábia, Arab-öböl országai, Indonézia és Szingapúr. Az újabb vállalati összevonástól (fuzionálás) AGO + Ennia = **AEGON**, újra a kárbiztosítási igazgatóság elnöke.

Munkáját mindvégig Hágában/Hágából végezte.

“Tijdens mijn werk voortdurend spontaan pastoraal werk binnen bedrijf.”

Mint Fidelitas vállalati tanácsadó, sikerrel ütötte nyélbe az Állami Biztosító AB privatizációját régi munkaadója az AEGON részére annak megbízásából.

Tóth Miklósnak az elve volt: „ha egy országban le akarsz telepedni, aktívan kell részt vened a befogadó ország egyházi és társadalmi életében, ugyanakkor részese kell légy óhazai honfitársaid egyházi, kulturális és szociális tevékenységének, nem szabad elveszíteni anyanyelvedet, alapidentitásodat meg kell őrizned.”

Innen értjük meg holland társadalmi tevékenységeit is. Így volt a hatvanas évektől az üzleti élet mellett aktív a társadalomban: *Pénztárosa a Protestáns Keresztyén Pártfogó Egyesületnek (Prot. Christ. Reclasseringsvereniging)*, később *pénztárosa a (Vereniging Reclasseringsinstellingen) Pártfogó Szervezetek országos Egyesületének*. Részt vállalt a pártfogó szervezetek teljeskörű országos átszervezésében, jó kapcsolatokat épít az Igazságügyi Minisztériummal.

Egyidőben a pártfogósággal, kilenc éven keresztül viselte gondját az első Szabadelvű Keresztyén Líceumnak (*Eerste VCL*) ebből, nyolc éven át kurátorként. A líceumot az összeomlástól mentette meg, sikerrel helyezte erős lábakra.

A Scheveningeni (Hága) Rotary klubnak tagja, és volt elnöke.

1958-tól tagja a Johannita Rend Magyar Tagozatának; összekötő lovag a Johannita Rend Hollandiai Tagozata felé.

Mondhatom, Tóth Miklós professzionális és széleskörű társadalmi munkássága révén integrálódni tudott a hollandiai látens kasztrendszer felső polgári rétegébe, mindeközben a hollandiai magyarság ügye mindig szívügye maradt.

Kulturális munkássága magyarság vonalon.

Hollandiában sok magyar értelmiségi honfitársunk, nagyszerű karriert futott be, mint egyetemi tanár, tudós kutató, politikus, de a hollandiai magyarság számára Tóth Miklós személyisége a meghatározó a huszadik század közepétől mintegy napjainkig. Különleges tehetségéből fakadóan természetes vezetője, gondozója volt a hollandiai magyarságnak.

A nyugat-európai, különösen pedig a hollandiai magyarok kulturális, illetve egyházi életének volt az elkötelezett szervezője, amely szolgálata a jogi, teológiai és filozófiai műveltsége predestinálta. Sorstársainak és a reá bízottaknak a védelmében példát mutatott, megtette amit megtehetett. Sokrétű munkásságának értékelése hosszú fejezetet érdemel a közelmúlt holland-magyar kapcsolatok történetében; megérne akár egy PhD dolgozatot is.

Alapítója a Hollandiai Magyar Szövetségnek 1957-ben, alapítója a Hollandiai Mikes Kelemen Körnek 1951-ben, a Mikes International lap- és könyvkiadónak 2001-ben, ugyancsak alapító tagja a Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetségének (NYEOMSZSZ), amelyek keretében életének utolsó éveig vezető tisztségben képviselte a hollandiai magyarság ügyét.

Úgy holland, mint magyar állami kitüntetések birtokosa:

Az Oranje Nassau Rend tisztje
Magyar Érdemrend lovagja
A Brandenburg Balije Johannita Rend Tiszteletbeli Kommendátora
Élete 90. esztendejének betöltése alkalmából a Magyar Kormány „Külhoni Magyarságért díj”-ban részesítette.

III. Egyházi munkásságai

Tóth Miklós életének meghatározó eleme családi háttere és szülővárosa Szekszárd légköre. Református parókián nőtt fel, ifjúsága ideális; a parókián találkozok a társadalom minden rétegével, közöttük egyházi, kulturális, gazdasági és politikai vezetőkkel. Nem beszélt róla, nekem egyszer személyesen egy alkalommal kifejezte: büszke pap fiú voltára (kicsit összekacsintva velem, hiszen én torony alatt nőttem fel). Társadalmi pozícióival soha nem kérkedett; erre nem is volt szüksége, kisugárzó személyiség volt.

Református elemi iskolába és gimnáziumba szülővárosában járt. Már gimnazista korában mély hatással volt rá az SDG, Soli Deo Glória Refomátus Diákmozgalom és a cserkészlet. Tizenhat évesen Abraham Kuypert olvas. Édesapja vezető egyénisége volt az Egyház hitvallási mozgalmának.

„Tudatosan nyelveket tanul; németet, franciát és angolt. Tizennégy évesen (1939) önállóan kezd gondolkodni, akkori alapgondolatára építkezik további életében is. Elhatározza, hogy külföldre megy, amit a második világháború megghiúsított.”

Érettségi után 1943-tól, Budapesten jogot tanul; külföldi ambíciói érdekében, párhuzamosan a Külügyi Intézetnél is hallgató.

1945-ben igényt érzett teológiai tanulmányra (nem véletlen az 1944 novemberi német megszállás traumája okán), beiratkozik a Budapesti Református Teológiára, Böhm Károly és Bartók György munkáinak tanulmányozásával alakítja filozófiai/teológiai gondolkodását. Ám jogi tanulmányát is folytatja, 1948-ban jogi doktor, oklevelet szerez, tehát magyar szokásjog szerint jogi doktor. 1949-ben elvégzi teológiai tanulmányát is, utána azonnal Hollandiába indul, ahová 1949. június 30-án érkezik meg. A Gereformeerde Kerken posztgraduális ösztöndíjában részesül. Mint ismerője a magyar református és holland református kapcsolatoknak, lényegében mindjárt otthon érezte magát. Az amszterdami Szabad Egyetemen, a teológia és filozófia területén mélyül el; neves professzorok előadásain és művein keresztül (Berkouwer, Bavinck, Grosheide, Dooyeweerd) érdeklődik, de gondolati fejlődésére legnagyobb hatást a Groningen-i egyetem tanár, Gerardus van der Leeuw vallásfenomenológiája gyakorolta.

Leeuw, Gerardus van der Leeuw: A vallás fenomenológiája (Osiris tankönyvek, 2001). G. VAN DER LEEUW A vallás fenomenológiáj a OSI-RIS. Next. / 628 oldal

Hij formuleerde belangrijke principes in **de godsdienstfenomenologie**, neergelegd in zijn hoofdwerk "Phänomenologie der Religie" (1933). Daarbij ontwikkelde ...1945-1946: Minister van Onderwijs, Kunsten en ...Overleden 18 nov. 1950.

“Hovatovább eltávolodtam a Szigorú Református Egyház Teológiájától (Gereformeerde Kerken in Nederland). Lelkiismereti krízisbe kerültem.

A Történelmi Református Egyháznál (Nederlands Hervormde Kerk) nem találtam nyitott kapura.

Így került vissza a joghoz: 1953-ban átlép a Leideni Tudomány Egyetem jogi karára, 1955. március 31-én holland jogból mesteri oklevelet szerez.

Tóth Miklós kiemelkedő személyiség volt, megjelenésében úri ember; intellektusa, habitusa (külső megjelenési forma; szokás, viselkedés, magatartás) tiszteletet, megbecsülést váltott ki a körülötte lévőkben. Egyik volt teológus társa, -eskető papom- néhai Kiss Szabolcs nevét hallva spontán óh, dr. Tóth Miklós említette. A közelében lévők közül senkit nem került el, mindenkit megszólított; másrészt képes volt szembesülni a nézeteivel, világképével egyet nem értőkkel; ha kellett nem kerülte a konfrontációt.

Igazi barátai a Johanniták voltak, bennük bízott meg!

Igazi szervezete a Hollandiai Mikes Kelemen Kör volt. Élete végéig ilyen vagy olyan formában mentorálta a Mikest, érzésem szerint a Mikes volt szíve csücske; szuverén vezetője, gondviselője! Nagy híve volt az intellektuális eszmecseréknek, amire a Mikes havi összejövetelei (zömében fiatal egyetemisták, értelmiségiek) és az évenkénti Tanulmányi Napok adtak helyet, teret.

Innét eredhet meggyőződése, küldetéstudata, hogy mi nyugati magyarság, mi vagyunk a záloga a magyarság megmaradásának.

Szerinte, 1526-ban Magyarország felment a Menyországba!

Elkötelezettségei egyházi szervezeteknél.

A Hollandiai Magyar Protestáns Keresztény Lelkigondozó Szolgálat egyik alapítójaként élete végéig főgondnokként képviselte a Vianeni Magyar Otthon ügyét. Sajnos az elmúlt esztendőben a Tüski családdal nem tudott zöldágra jutni az említett Otthon folytonosságának ügyében.

Közel 40 évig volt lekipásztora a hágai magyar református gyülekezetnek.

Alapítója a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálatnak.

Tagja a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának

Magyar Népfőiskolai Collegium aktív tagja.

Isten nyugosztalja Tóth Miklóst, emléke legyen áldott!

Köszönöm szépen figyelmüket, várom kiegészítő megjegyzéseiket.

Soli Deo Gloria!

Urbán Ákos

Een drievoudige viering in Den Haag

Midden: Miklós en Magdi Tóth, rechts achter hen kleindochter Giorgia en schoondochter Pascale

Miklós en Magdi Tóth

De godsdienstoefening in de Haagse Kloosterkerk, geleid door ds. Miklós Tóth, op zondag 20 september was een waar feest. Familie, vrienden, protestantse en katholieke geloofsgenoten vulden de ruimte tot de laatste stoel. Er was reden te over om de jubilaris hulde te brengen: zijn 90^e verjaardag, zijn in Budapest ontvangen hoge onderscheiding en last but not least zijn 60-jarig huwelijk met zijn meer dan zestig jaar geliefde Magdi.

Op zijn eigen karakteristieke wijze gaf de jubilaris inhoud aan de dienst: in de regel leest hij een passende keuze uit het werk van een Hongaarse en een Nederlandse dichter, deze keer was dat een gedicht van Ady Endre: *Ádám, hol vagy* – Adam, waar zijt gij – met een vertaling van Nicolaas Alisca, het literaire pseudoniem van Miklós Tóth. De preek, begonnen in het Nederlands en eindigend in het Hongaars is nooit hetzelfde verhaal in twee talen, maar zowel in het Hongaars als het Nederlands worden verschillende gedachten overgebracht. De gelovige die beide talen beheerst hoeft zich daarom nooit te

vervelen, integendeel hij luistert ademloos toe. De tekst voor deze prediking was: 'Met reikhalzend verlangen wacht de schepping op de openbaar wording van de zonen Gods – A teremttett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését (Rom. 8:19).

Na afloop van de dienst, besloten met het **Isten, áldd meg a magyart**, volgden toespraken met felicitaties en bloemen. Met een groot boeket werd ook Magdi daarin

betrokken, Miklós' wederheft, die hem al die jaren gesteund en zijn soms voorkomende afwezigheid van de huiselijke haard ten bate van de Hongaarse belangen 'getole-reerd' heeft.

De kinderen van het Hongaarse schoolklasje

Miklós Tóth, tweetalige dienst in de Kloosterkerk

Omdat in deze dienst ook aandacht aan de opening van het schooljaar besteed werd, lieten de schoolkinderen zich evenmin onbetuigd. Met een lied en het aanbieden van een roos door ieder kind werd de jubilaris zodanig in de bloemen gezet dat hij handen tekort kwam.

Lia Schwartzberg
Foto's: George Pathó

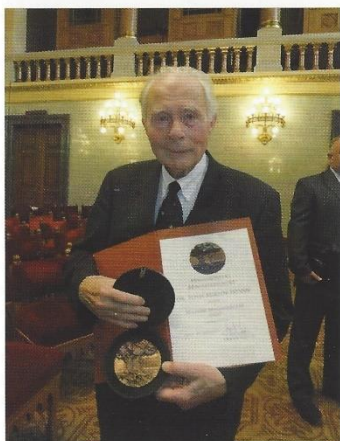
In juli 2015 zat ik in Den Haag een kunsthistorisch onderzoek te lezen van Magdi Tóth-Ub-bens, die al zestig jaar gelukkig getrouwd is met Miklós István Tóth. Ineens belde Ákos Urbán, voorzitter van de Hongaarse Federatie. Daarna deelde Miklós mee: "Ik ga naar Budapest voor een prijs." Magdi wist van niets. Miklós zei haar: "Ik doe wat ik doe niet daarvoor. Ambassadrice H.E. Orsolya Szijártó heeft me aangespoord de prijs niet als ijdel vertoon te zien. Het bedrag kan voor Hongaarse doeleinden in Nederland gebruikt worden."

Miklós Tóth

Hongaarser dan Hongaars thuis in Nederland, met altijd een liedje in zijn hoofd

Grote prijs voor Miklós Tóth

De prijs, een miljoen forint groot, wordt uitge-reikt voor Sint Istvánsdag. Hongaren vieren zijn naamdag op 20 augustus op een manier die op ons Nieuwjaar lijkt. István, Stefanus I uit het Huis Árpád, werd in het jaar 1000 met de van Paus Silvester II ontvangen kroon tot de eerste ko-ning van Hongarije gekroond. De heilige István sloot aan bij het Westers christendom.

Vicepresident Zsolt Semjén reikte op 19 augus-tus j.l. in het Hongaarse parlement de 'Grote onderscheiding voor Hongaren buiten Honga-rije' uit. De **Külhoni Magyarságért**-prijs werd toegekend aan tal van organisaties. Miklós sloot de rij en toen drong tot hem door dat alleen hij de Grote prijs als persoon kreeg. Hij leidde de aandacht meteen af door Semjén toe te spreken op de hem kenmerkende wijze: "Uw uitstekende inleiding moet u publiceren"

Tekst en foto's: Gerhild Tóth-van Rooij

Hongaren buiten Hongarije

Naast het diploma en bedrag omvat de prijs een grote bronzen legpenning met monogram van de zeer gewaardeerde beeldhouwer-me-dailleur György Pál Kiss (1943), die van Noord-tot Zuid-Europa in belangrijke musea, galeries en op biënnales ruim een halve eeuw werk heeft laten zien. Zijn beelden en plaquettes van historische personen, schrijvers en componisten hebben krachtige, robuuste lijnen, zo ook op de legpenning waar een boompje aan de horizon de wortels uitstrekt tot in het eindeloze wor-telstelsel van de majestueuze boom die naar de wolken reikt. Of is het boompje buiten Honga-rije aan het grote wortelstelsel ontsproten?

Op Miklós en de groepsvertegenwoordiger uit Toronto na kwamen alle gelauwerden uit ge-bieden uit het historische Hongarije, die na het Trianon-vredesverdrag uit 1920 aan de aangren-zende landen waren toebedeeld (zie ook ons artikel op blz. 4). Na de prijsuitreiking stelden Hongaren uit Hongarije, historische Hongarije en daarbuiten, waaronder in Nederland werkzame en naar (historisch) Hongarije teruggekeerde Hongaren: 'Gelauwerden uit "Groot-Hongarije" zijn géén buitenlandse Hongaren'. Zij hadden moeite met de naam van de prijs (**Külhoni ma-gyarságért** (die in het Nederlands te vertalen is als de 'Pro Buiten-Hongaren-prijs'). Miklós sprak alleen over de fantastische dans- en mu-ziekuitvoering na de plechtige uitreiking, met Hongaarse en Roemeense dansen, beiden uit Zevenburgen (ofwel Transsylvanië). Het ont-roerde hem dit in het parlement te zien.

Ehrenkommendator

De geschiedenis loopt door alles heen. We stap-pen in de taxi naar de Johannieten. Toen de Hongaarse Commenderij zich op bevel van de communisten moest opheffen ging die door in het buitenland en werd wereldwijd een sa-menbindende factor voor Hongaren, kerkelijk en charitatief. In 1957 trad Miklós toe tot deze Hongaarse Commenderij van de Johanniet, die deel uitmaakt van de Johanniet Orde Balle Brandenburg (Berlijn). Hij is later benoemd tot Ehrenkommendator (iemand die zich op bijzon-dere wijze heeft onderscheiden) en is lid van het 'brede Kapittel', het hoogste bestuursorgaan van de Orde. Zijn Johannietertoga in de regen uit zijn tas halend, stapt hij razendsnel in de Jo-hannietiersrij, die als een eenheid binnenschrijdt

in de Szilágyi Dezső-téri templom waar zijn va-der ooit hulppredikant was. Hij is ineens sereen.

Sint István

Halverwege de gemoedelijke receptie na de dienst moet Miklós, die ook Verbindingsridder

bij de Johanniterorde in Nederland is, verder Johanniter Jhr. Paul F. de Ranitz tot Doornick rijdt hem naar de Maltezer (Katholieke) orde in de historische, sprookjesachtig verlichte burcht. Langs onbeweeglijke erewachten in historisch huzarenuniform betreden ze de binnentuin, waar alles bruist rond een bijna overladen buffet. Het wordt stil als aan de vooravond van Sint István de nieuwe voorzitter wordt voorgesteld.

vader van Miklós de hervormde kerkelijke gemeente georganiseerd en zijn vrouw ontmoet. Na zijn theologiastudie in Budapest, Genève en Parijs was hij bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog teruggekomen over de Adriatische Zee, op één van de laatste schepen die nog voeren. Nadat ze in 1924 waren getrouwd in Budapest, verhuisden ze naar Szekszárd, waar Miklós op 6 augustus 1925 ter wereld kwam.

een pelgrimsoord. Ik zie nog de Burcht voor me, zoals deze was opgebouwd na 1867. Dit vredige, welvarende Budapest veranderde. Na mijn eindexamen gymnasium in 1943 ging ik daar rechten studeren en studeerde gelijktijdig op het Instituut Buitenlandse betrekkingen (een Hongaars 'Clingendael'). Als veertienjarige wilde ik al naar het buitenland en leerde bewust Duits, Frans en Engels.

Na plechtigheid in parlamentsgebouw: v.l.n.r. Emöke Urbán-Kátay, Csanády Ágnes (Hongaarse Federatie), Gerhild & Andries Tóth (zoon en schoondochter), Miklós Tóth, Gabriella Vincze-Bába (achter-achternicht), Jhr. Paul F. de Ranitz, István Tomcsányi (kommendator van de Hongaarse commenderij van de Johanniter Orde), Ákos Urbán (voorzitter Federatie).

Op Sint István lopen Johanniters en Maltezers, evenals de presidenten en leden van de regering, mee in de processie met de relik met de hand van Sint István. In de dienst wordt een brood gezegend dat is gebakken van meel uit alle provincies van Groot-Hongarije. Vanaf het plein kijken velen toe. Deelname is belangrijk voor Miklós, die in West-Europa én het Karpatenbekken betrokken is bij kerkelijke activiteiten. Vanaf 1949, toen Miklós in Nederland kwam studeren, organiseerde hij hier kerkelijke activiteiten, en hij blijft voortdurend in gesprek met God voor alles wat hij doet.

Hij groeide op in een hervormde pastorie in een stad met gemengde rooms-katholieke, hervormde, lutherse en joodse bevolking. In het harmonische gezin was er contact met alle lagen van de bevolking, waaronder mensen in leidende functies op politiek, economisch, cultureel en kerkelijk gebied.

Budapest

"De oudtante die mijn moeder in huis nam, was voor ons een extra grootmoeder. In Budapest staat in de wijk 'Tabán' het geboortehuis van de arts Semmelweis, de 'redder van de moeders'. Een eenvoudig huis dat zij met mij bezocht als

Op 19 maart 1944 begon de Duitse Bezetting (in Nederland in 1940); Hongarije was daarvoor noodgedwongen bondgenoot van Duitsland om het lot van Polen en Tsjecho-Slowakije te ontlopen. Voor en tijdens de oorlog was Budapest 'Judapest', een toevluchtsoord voor Joden. In december 1944-januari 1945 verdedigde Hitler Wenen in Boedapest. Wenen is nauwelijks beschadigd, maar Budapest, 'de Parel van de Donau', lag in puin, alle bruggen waren opgeblazen. Ik zie nog de wederopbouw in 1946 van de Vrijheidsbrug, voor mij de Franz Jozefbrug. Daar liep je overheen naar de andere kant van de Donau, er was geen

Dombóvár, Szekszárd

Zijn opa van moederszijde was opperrentmeester van een Hongaars, nu Slowaaks groot-

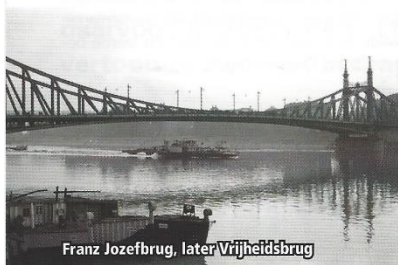

grondbezit. Hij overleed voor de Eerste Wereldoorlog en liet zijn vrouw en hun zeven kinderen een klein pensioen na. Een van de kinderen, zijn moeder, kwam bij een tante in huis. Die kinderloze zus van de oma van Miklós was de vrouw van een notaris in Dombóvár. Daar heeft de

Johanniters bij de processie. Midden voor: Miklós Tóth: gebogen in contemplatie

bus of tram. Ik heb altijd een psalm, zigeunerliedje of gedicht in mijn hoofd en geen stad langs de Donau ligt zo mooi als Budapest. Het heeft iets groots, een eigen onverwoestbare kracht:

Franz Jozefbrug, later Vrijheidsbrug

**Budapest a Duna gyöngye,
Budapest tündérek könyve,
Budapest igazi álmváros...**

**Budapest, de Parel van de Donau
Budapest, de traan der feeën
Budapest, een ware stad van dromen...**

Terugweg afgesneden

In 1945 besloot ik om naast rechten theologie te studeren, daar had ik behoefte aan. Het was zwaar, maar het filosofisch en theologisch denken (Böhm, Bartók) gaf voldoening. Ik werd 'Dr. Juris' in 1948 (met het proefschrift De positie van de vrouw in het huwelijksgoederenrecht in Europa). En ik liet mijn broer vluchten, hij werd echter door de Russen gearresteerd, in 1956 zou hij opnieuw slachtoffer van het regime worden. In 1949 rondde ik mijn studie theologie af en vertrok op 30 juni met een Nederlandse gereformeerde studiebeurs aan de Vrije Universiteit in Amsterdam om theologie te gaan studeren. Toen Hongarije op 20 augustus 1949 volksrepubliek werd, was mijn terugweg afgesneden. Ik verdiepte me zeer in theologie en filosofie, Van der Leeuw completeerde met

godsdienstfenomenologie mijn denkontwikkeling. Ik kon me steeds minder vinden in de theologie van de gereformeerden, er was geen mogelijkheid bij de Hervormde Kerk en in 1953 besloot ik in Leiden rechten te studeren.

Twee culturen

Ik behaalde op 31 maart 1955 mijn doctoraal examen in Nederlands recht, ging bij de Nederlandse Lloyd Levensverzekering Amsterdam werken én trouwde Magdi. Haar ouders woonden in Warnsveld bij Zutphen, haar vader was directeur van de M. Ubbens Papiergroothandel en Enveloppenfabriek. Hij viel destijds als een blok voor een Hongaarse uit Budapest. Zij hadden hun kinderen, onder wie Magdi, tweetalig opgevoed.

Naast de Nederlandse taal heeft Miklós zich ook de geschiedenis van Nederland eigengemaakt om individuele en sociale reactiepatronen te doorgronden. Hij stelt: "Als je je als buitenlander wilt nestelen, moet je actief aan kerkelijke en maatschappelijke activiteiten moet deelnemen én gelijktijdig ook aan kerkelijke, culturele en sociale activiteiten uit je land van oorsprong. Dat hoort bij je eigen denk- en gevoelswereld en vormt daarvan de basis. Je moet je moedertaal niet verleren, je basisidentiteit oprecht bewaren en daar andere opstapelen. Magdi en ik hebben beide culturen en de geschiedenis doorgegeven aan onze kinderen, en via de csárdás en Hongaarse liedjes ook de klankwe-

reld, maar niet de taal zelf. De oorzaak daarvan werd gevormd door de Koude Oorlog en de gebeurtenissen in 1956, toen onze oudste werd geboren.

Terreur

Op 4 december 1955 werd mijn vader, voorzitter van de Provinciale Kerkvergadering, door communisten uit zijn ambt gezet en verdreven. De moedigste gemeenteleden gingen als afscheid met hem op de foto. Daarna volgden ze hem in een immense stoet met paard en wagens naar Bogyiszló. Ze namen een ongelooflijk risico voor hem.

Achter de stadhuispoort in Szekszárd staat een marmeren plaat met in gouden letters 50 namen. Deze personen vormden het Nationaal

Midden: vader (dominee) en moeder van Miklós in Szekszárd, 1955

Comité dat tijdens de revolutiedagen van 1956 de stad en provincie bestuurde onder voorzitterschap van mijn unaniem gekozen broer Lajos Tóth, advocaat. Op 26-jarige leeftijd bestuurde hij in 1956 de stad en provincie met grote wijsheid. Voor de rechtbank én voor de Hoge Raad werd door het Openbaar Ministerie de doodstraf tegen hem geëist. Hij kreeg uiteindelijk acht jaar gevangenisstraf en bracht er vier achter de tralies door. Hij mocht geen advocaat meer worden en werd later hoofd van de 'verplicht ingeleverde boeken' van de Széchenyi Bibliotheek te Budapest. Zijn vrouw sprong later in de Donau.

Hongaarse familie

Onze zonen konden Hongarije pas zien toen de situatie achter het ijzeren gordijn dit in de jaren zeventig van de vorige eeuw toeliet. We konden eindelijk terug en gingen er met onze kinderen heen. Zij zagen het land en heel belangrijk, hun Hongaarse familie. Marcel (psychiater), Andries (fiscalist) en Floris (computerbranche-handel), hun echtgenotes en kinderen met hun partners zijn belangrijk voor ons. Voor ons gaat er niets boven familie. Daar versta je elkaar en heb je een onverbreekelijke Nederlands-Hongaarse band, die nergens anders zo sterk is. Onze kinderen en kleinkinderen hebben hun plaats in de Nederlandse maatschappij en cultuur en ze dragen deze Hongaarse, Midden-Europese, cultuur tot in hun wortels met zich mee. Onze zonen hebben die tweede, diepgewortelde cultuur uitgedragen en onze kleinkinderen doen dat nu ook. Ze verenigen de West- en Middeneuropese cultuur omdat ze die beide van huis uit hebben meekregen."

Met zoon Andries bij Református Theológiai Akadémia, Ráday utca 28

HOOFDPUNTEN LEVENSBERICHT ROTARY CLUB SCHEVENINGEN 19.5.2008.

Bericht over mijn levens. (2 cultuurwerelden uit 'nationaal' oogpunt bezien, maar voor mijzelf één eenheid/ Alles: persoonlijk; zakelijk; sociaal, cultureel; kerkelijk,)

* Geboren (06.08.1925) en getogen in **Szeksárd**, Hongarije in een herv./geref. pastorie in een stadje à la Zutphen, een provinciehoofdstad met gemengde r. kath , herv./geref. luthers en Joodse bevolking.. Sfeer precies als in Zutphen, de stad van mijn echtgenote. Ideale jeugd in harmonisch gezin met vele contacten in letterlijk alle lagen van de bevolking, w.o. ook met vele mensen in leidende functies op politiek, economisch, cultureel en kerkelijk gebied

* Goede christelijke lagere school en gymnasium in geboortestad. Invloed Hongaarse NCSV ('Soli Deo Gloria') + Padvinderij. Las Abraham Kuyper op 16 jarige leeftijd. Vader leidende figuur in confessionele beweging in de kerk. Leerde bewust talen: Duits, Frans, Engels. - Op 14-jarige leeftijd begin zelfstandig denken, dat vanuit de toenmalige basisgedachten ook nu nog doorgaat. Op 14 jarige leeftijd (1939) voornemen naar buitenland te gaan. W.O II dwarsboomt plannen. Wereldgeschiedenis loopt door ieders persoonlijk leven. In Hongarije is dit duizendmaal zwaarder dan in Nederland, mede door de zgn. vredesverdragen van Versailles/Trianon in 1920, op een plaats in Europa, waar wereldpolitieke krachtenvelden botsen. 1943 eindexamen.

* Studie **Rechten** en gelijktijdig **Instituut Buitenlandse betrekkingen** (Hongaarse Clingendael) m.h.o. op plan later in de buitenlandse dienst te treden. Tijdens W.O. II in Hongarije vrede en welvaart. Op 19.3. '44: *Duitse Bezetting* (zoals Nederland in 1940); argumenten: 1. Hongarije (noodgedwongen bondgenoot v. Duitsland om lot van Polen en Tsjecho-Slowakije te ontlopen) tijdens oorlog toevluchtsoord voor Joden (Boedapest: 'Judapest') en 2. contacten met de geallieerden. Oorlog rolt door het land; ons gezin ontkomt daaraan wonderwel.

* 1945 behoefte aan **theologie**. Begin studie theologie parallel met rechten. Zwaar werk, geeft wel veel voldoening. Begin serieus filosofisch/theologisch denken K. Böhm en Gy. Bartók. Zowel rechten als theologie uitstekende hoogleraren.. Dr. juris Boedapest in 1948, afgestudeerd in theologie in 1949. Daarna, op 30.6. '49 naar **Nederland, VU**. (Ned. geref. studiebeurs) voor post graduate study theologie (na in '48 broer te hebben laten vluchten; gearresteerd; in 1956, jonge advocaat, voorzitter Nationaal Comité v. onze geboortestad, gevangenisstraf). Gezien mijn Hongaarse calvinistische achtergrond, waardoor ik veel van Nederland heb gehoord (rol De Ruyter; Hongaarse studenten in Nederland vanaf begin 17de eeuw) had ik het gevoel thuis te komen. 20.8. '49 *Hongarije volksrepubliek*. Terugweg afgesneden. Alleen bezig geweest met theologie en filosofie. Periode van verdieping. Voor mij belangrijkste professoren: Berkouwer, Bavinck, Grosheide, Dooyeweerd. Invloed ondergaan van Van der Leeuw, Groningen, godsdienstfenomenologie, die mijn denkontwikkeling, die filosofisch nieuw-kantiaanse grondslagen heeft, completeerde. Gaandeweg 't meer en meer niet eens met de – voor mij vanouds vertrouwde - theologie der Geref. Kerken. Gewetenscrisis. Geen mogelijkheid bij Herv. Kerk. Plan emigratie naar Canada mislukt (tot mijn opluchting; ik voelde mij hier altijd thuis). Terug naar rechten.

* 1953 **Leiden Rechten**. (professoren o.a. J. Drion, Langemeijer, Cleveringa). 1955 doctoraal ex. Ned Recht. Eerste baan: jurist, tevens de facto secr. der directie **Ned. Lloyd** Levensverzekering A'dam. Huwelijk (M.M.Ubbens, kunsthistorica), waaruit 3 zonen (1. psychiater, 2. belastingadviseur, oud-voorzitter R.C. Kollum, 3. internationale handel elektronica). 1959 secretaris dir. **Nieuwe Eerste Nederlandsche**, Den Haag, later adj. dir en directeur. Actief in verzekeringen binnen- en buitenland. In 1967 lid **R.C. Scheveningen**.

* Fusie EN-NEN+Nillmij = **ENNIA**. Moeilijkheden van horizontale fusie. *Voorzitter directie schadeverzekering. Vervolgens diecteur buitenland*, waar mijn talenkennis en buitenlands

